

Lp Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 14.07.2025 nr 8-1/8228-10

Meie 28.08.2025 nr 6-3/25-921-3

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku jt seaduste muutmise eelnõu

Olete 13.07.2025 saatnud ministeeriumitele jt asutustele (sh kohtud) arvamuse avaldamiseks tsiviilkohtumenetluse seadustiku jt seaduste muutmise eelnõu. Täna võimaluse eest ja allpool edastan Pärnu Maakohu kohtunikukonna ja maksekäsuosakonna mõtted seoses eelmärgitud õigusaktiga.

Esmalt ja peamiselt mõned tähelepanekud Teie poolt eraldi esiletoodud tarbijakrediidilepingutega seotud nõuete reguleerimisest.

1. Laiemas vaates toetame väljapakutud muudatusi tarbijakrediidilepingutega seotud menetluste täpsustamiseks ja nendes esitatud nõuete (olgu siis maksekäsu kiirmenetlus või maksejõuetusmenetlus) limiteerimiseks liigkasuvõtmise ärahoidmiseks ja tarbija õiguste kaitse huvides. TsMS eelnõu muudatuste p 2 ja 12-15 neid põhimõtteid kahtlemata seadusesse viivad.
2. TsMS § 482 lg 1¹ teises lauses on välja toodud uus termin "võrdlev arvutus". Jääb selgusetuks, kas siin peetakse silmas ümberarvutust VÕS § 403⁴ lg 7 kolmanda lause tähenduses (tagasimaksete uuesti määramine) või on tegemist uue nähtusega õiguskorras. Seletuskiri selle võrdleva arvutuse sisu või tegemise põhimõtteid ei ava. Kui tegemist on ümberarvutusega, võiks seda terminit ka kasutada, sest see on laialt levinud nii menetlusedokumentides kui kohtupraktikas.
3. Eelnõu kaaskirja punktis 7 märgitakse, et tarbijakrediidilepingust tulenevas maksekäsu kiirmenetluses esitatud maksegraafik edastatakse kinnitamiseks kohtunikule. Eelnõust ega seletuskirjast sellele kinnitust ei leia. Olukorras, kus teiste muudatustega piiratakse tarbijakrediidilepingust tulenevate nõuete esitamine sisuliselt miinimumini ning TsMS § 489 lg 2¹ sätted püsivad muutumatuna, ei ole kohtuniku koormamiseks põhjust. Maksettepaneku tegemiseks peab kohtunikuabi nagooni avalduse seaduse nõuetele vastavust kontrollima ja suuremas summas maksegraafikut teha ei saa.
4. Pärnu Maakohus ei toeta planeeritavat lahendust, kus täitemenetluses ning pankrotimenetluses tuleks kõik tarbijakrediidi nõuetes jõustunud tagaseljaotsuseid teistkordselt kontrollida. Põhjendatud võib olla selliste kohtulahendite teistkordne kontroll, kus selgelt nähtub, et kohus ei ole tarbijakrediidi nõudeid kontrollinud. Olukorras, kus algse lahendi teinud kohus on tagaseljaotsuse tegemisel juba nõudeid

kontrollitud, ei ole antud muudatus põhjendatud (vt analoogia planeeritava TsMSRS § 11⁸). Samuti võib asjaolu, kus kõiki tagaseljaotsusega väljamõistetud tarbijakrediidilepingust tulenevat nõuet ei tunnustata ilma kaitsmiseta pankrotimenetluses (ilma täiendava kontrolli ja tõenditeta), kaasa tuua ka olukorra, kus hagejad ei anna enam kohtule nõusolekut tagaseljaotsuse tegemiseks (hoolimata asjaolust, et laenu andmisel on kõiki nõudeid järgitud ning tagaseljaotsuse tegemine oleks võimalik), et vältida tulevikus täiendavalt tekkivaid võimalikke vaidlusi ühe ja sama nõude korral, mis tähendaks aga täiendavalt kohtute töökoormuse suurenemist.

Nõustume Eesti Kohtunike Ühingu seisukohaga, et õige ei saa olla eelnõu seletuskirjas toodu, et plaanitav regulatsioon suurendab kohtute töökoormust vaid ajutiselt, sest eelnõus ei ole märgitud ühtegi tulevikus saabuvat tähtaega, mille saabumisel kohtud edaspidi enam tagaseljaotsuste või maksekäskude kehtivust teistkordselt kontrollima ei pea.

Juhin siinkohal Teie tähelepanu kohtunikkonda ja maksekäsuosakonda ärevakstegevale kartusele, millised saavad olema praegu kohtute menetluses olevates maksejõuetusasjades lõpptulemused, kus kohtud on sisuliselt PankrS § 100³ lg 4 p 1 muudatusi juba "ette rakendanud". Kui kõrgema astme kohtud võtavad seisukoha, et seni tarbijakrediidiasjades tehtud tagaseljaotsused ja maksekäskud ei allu kohtulahenditena täiendavale kontrollile, langeb maakohtutes maksejõuetusasjadega tegelevaile kohtunikele vähemalt mõneks ajaks märgatav lisakoormus.

Järgnevalt arvamused teiste eelnõuga planeeritud muudatuste kohta.

5. TsMS § 150 lg 4 neljas lause - nõustume muudatusega, kuid siinkohal tuleb silmas pidada, et see peab olema kohtu üheks võimaluseks, mitte kohustuseks. Selline kohustus paneks kohtule täiendava koormuse andmete väljaselgitamiseks, kui on teada, et esitatud andmed kas enam ei kehti või on puudulikud. Samas leiame jätkuvalt, et enam tasutud või menetlusse võtmisest keeldumise korral vajaduseta tasutud riigilõivu ilma avalduseta tagastades peavad jääma kõik konkreetse arvelduskontoga seotud riskid riigilõivu tasunud isiku kanda.

Toetame selles küsimuses Eesti Kohtunike Ühingu arvamust, et kohtute töökoormust aitaks vähendada regulatsioon, mis seaks riigilõivude tagastamise taotluste esitamisele ajalise piiri (näiteks aasta pärast vastavas menetluses lõplahendi jõustumist), misjärel arvatakse tagastamata jäänud riigilõiv automaatselt riigituludesse, kui tagastamise taotlust ei esitata.

6. TsMS § 191 lg 1 uus sõnastus - hetkel on praktikas ebaselgus, milliseid määruseid Rahandusministeeriumi või tema valitsemisala asutus soovib, et neile edastataks, siis antud sätete selgemaks muutmine kindlasti vähendab nii kohtute kui ka vastava ministeeriumi koormust.

7. Teiste TsMS ja muude seaduste muudatuste osas Pärnu Maakohtul märkusi ei ole, menetluskulude summa vaidlustamise ja lihtmenetluse piirmäärade tõstmine (kui lihtmenetluse põhimõtteid ka enam rakendatakse) vähendab kindlasti kohtute töökoormust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Talviste

Kohtu esimees

Pärnu Maakohus

